

## Verplichte anticonceptie is een heel slecht idee

**D**eze week berichtte *de Volkskrant* over een nieuwe, Nederlandse praktijk waarin de rechter mensen met ernstig psychiatrische aandoeningen dwingt tot anticonceptie. Als al meerdere kinderen uit huis moesten worden geplaatst en iemand overduidelijk geen zorg kan dragen voor een kind, kan de rechter in zeldzame gevallen dus bevelen om de vruchtbaarheid een halt toe te roepen.

Je moet zo iemand dus eerst ontkleden, daarna een stukje kaal scheren. Met een prik in de balzak wordt de plek plaatselijk verdoofd en vervolgens wordt met een kleine incisie de zaadleider afgesloten.

Grapje natuurlijk. Bij 'verplichte anticonceptie' gaat het altijd om de moeder. Hoe psychiatrisch ziek, gewelddadig of verslaafd vader ook is, hoeveel van zijn kinderen in een pleeggezin wonen, van de zaadjes blijf je af.

Demissionair minister Hugo de Jonge (Volksgezondheid, CDA) kijkt goedkeurend toe op de praktische uitvoering van deze Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg. Hij heeft een bijzonder innige band met dwingend prikken. Als wethouder in Rotterdam probeerde hij ouders die niet in staat waren tot 'verantwoord' ouderschap ook al anticonceptie op te leggen. Vorig jaar steunde hij het GGD-project 'Nu Niet Zwanger' waarbij kwetsbare ouders vriendelijk doch dringend op de verschillende anticonceptie-opties werden gewezen. Onder 'kwetsbare ouders' vielen mensen die verslaafd waren of kampten met psychische aandoeningen, maar ook mensen die ongedocumenteerd waren of hoge schulden hadden.

**V**erplichte anticonceptie blijft een enorme inbreuk op de burgerrechten en heeft een duistere eugenetische geschiedenis. Deze omstreden praktijk wordt geïntroduceerd op een moment dat alle fundamenteen waar het op leunt (de rechtspraak, de geestelijke gezondheidszorg, de jeugdzorg) wankelen.

De psychiater, die moet beoordelen of iemand wel of niet zwanger mag worden, is onderdeel van een

compleet gammal, kapotbezuinigd en onderbemand systeem - dat we de geestelijke gezondheidszorg noemen. Een systeem dat met name tekort schiet als het om chronische patiënten zoals verslaafden gaat.

Ook de jeugdzorg is van belang. Want eerdere uithuisplaatsingen van kinderen zijn een belangrijke aanwijzing voor de rechter dat het dit keer wel weer mis zal gaan en het dus een goed idee is om moeder onvruchtbaar te maken. Maar telkens weer verschijnen de gruwelijke verhalen van moeders die hun kinderen moeten missen op basis van slecht gefundeerde rapportages, tunnelvisie, verachtmakingen en een halsstarrige, onzorgvuldige jeugdzorg die niet aan voortschrijdend inzicht doet.

---

Het probleem met de verplichte prikpil voor kwetsbare gevallen? Dat het uitdijt. Dat het went.

---

Trouwens, weet u welke ouders er gek zijn gemaakt, (pardon een 'psychische aandoening' hebben opgelopen) en in diepe schulden zitten? Weet u waar eerder kinderen uit huis werden geplaatst? Juist. Bij de slachtoffers van de Toeslagenaffaire. Krijgen zij ook een GGD-functionaris op bezoek om hen onder het mom van 'nu niet zwanger' de verschillende anticonceptie-opties voor te leggen?

Dan de rechtspraak. Deze week verschijnt hun reflectie op het eigen handelen tijdens de Toeslagenaffaire, waarin ze telkens weer de kant van de staat kozen - niet die van de ouders. En daarmee medeplichtig waren aan de verwoesting van menig gezin. Nu moeten deze rechters toestemming verlenen voor verplichte anticonceptie. Daarbij moeten ze uiterst alert zijn, want ook nu zoekt jeugdzorg weer de grenzen van de wet op.

**H**et probleem met dit soort praktijken, aanvankelijk bedoeld voor zeldzame gevallen, is dat ze altijd uitdijen. Het went. De teams van de gemeentes krijgen de kneepjes van de prikpil onder de knie en kunnen zich nog wel tien kwetsbare gevallen voorstellen voor wie dit handig kan zijn. Voordelen te over: minder kinderen uit zwakkere sociale milieus, minder lange wachtlijsten voor jeugdzorg, minder probleemkinderen.

Misschien moeten we eerst even de rechtsstaat repareren voor we met dit soort nieuw beleid gaan experimenteren? Voor je het weet beginnen we aan een nieuw hoofdstuk van ongekend onrecht.

---

**Rosanne Hertzberger** is microbioloog.

